

PRESSENS
FAGLIGE UTVALG

PFU-SAK NR. 358/15

KLAGER: Advokat Ninja Roede pva. Trygg Partner AS
ADRESSE: Kristian Augusts gate 7b, PB. 8744 St. Olavs plass, 0028 Oslo
PUBLIKASJON: TV 2
PUBLISERINGSDATO: 22.10.2015
STOFFOMRÅDE: Forbrukerstoff
SJANGER: Magasin
SØKERSTIKKORD: Kildebredde/-kritikk, premisser for intervju, samtidig imøtegåelse
REGISTRERT: 24.11.2015
BEHANDLET I PFU: 26.01.2016
BEHANDLINGSTID: 62 dager
KLAGEGRUPPE: Advokatklage/næringsdrivende
PFU-KONKLUSJON:
HENVISNING VVPL.:
OMTALE/ANONYM.:
MERKNADER:

SAMMENDRAG:

TV 2 sendte **torsdag 22. oktober 2015** et innslag i forbrukermagasinet **TV 2 hjelper deg** hvor det ble gjort en test av brannslukningsapparatet Mangiafuoco. Programlederen introduserte innslaget slik fra studio mens hun viste frem det vesle apparatet:

«Denne [...] skal visstnok kunne slukke alle småbranner – helt uten å ødelegge noe. Vi tok den med oss til brannvesenet for å undersøke om det stemmer.»

Reportasjen åpner med en brannmann som står utendørs ved en brennende gryte og understreker hvor avgjørende det er å handle raskt for å slukke en brann i en tidlig fase. Videre opplyser han at 40 prosent av brannene i Oslo oppstår på kjøkkenet.

Deretter introduseres tre kvinner som, ifølge reporterstemmen, ikke har erfaring med brann, og derfor skal teste brannslukkeren Manciafuoco som er beregnet på hjemmebruk. Reporteren tilføyer at den vesle slukkeren er ment som et supplement til vanlig brannslukningsapparat. De tre jentene og TV 2 blir med brannvesenet i Oslo til et utendørs testsenter. Det fremgår at Brannvernforeningen er til stede for å observere testen. Først bruker den ene kvinnen apparatet for å slukke to mindre branner på henholdsvis en pute og en madrass. Dette lykkes hun med, men etter at slukkingen er gjort unna, tar en metallsyylinder på selve apparatet fyr. Deretter settes det fyr på en liten haug med treverk, og en annen av kvinnene forsøker seg med sitt apparat. Brannen slukkes, men blusser raskt opp igjen. Hun lykkes ikke med å slukke brannen ordentlig. Den tredje kvinnen forsøker å slukke

en brann i en gryte med matolje, og sprayer brannen fra en snau halvmeters hold (sekretariatets anslag). Brannmannen ber henne trekke lenger unna og rette strålen ned i gryta. Selv om hele innholdet i apparatet tømmes, har det ingen slukkeeffekt. Reporteren viser til at det på apparatets emballasje gis inntrykk av at produktet skal kunne slukke alle typer branner, matoljebranner inkludert. Til slutt feller de tre kvinnene en negativ dom over produktet, og reporteren sier:

«Brannslukkeren som sier den skal slukke alle type branner, har altså ingen effekt på brann i matoljer i vår test.»

Administrerende direktør i Brannvernforeningen, som har observert testene, sier så:

«[J]eg blir veldig overraska over hvor dårlig den håndterer enkle branntilløp, mye dårligere enn det jeg hadde trodd. At en slukker da oppgir at den skal håndtere noe som den ikke kan håndtere i praksis, det er skremmende, og da er spørsmålet om dette i det hele tatt kan kalles en slukker.»

Reporteren føyer til:

«Importør [...] Trygg Partner [...] mener at grunnen til at trebrannen blusset opp, var fordi vi var ute og det var trekk. Når vi forteller om vår test, sender de oss dokumentasjon på lab-tester av Mangiafuoco, blant annet på laboratoriet AFITI i Spania. Forhandlere, Lefdal og Elkjøp, skriver i en e-post til oss at de stiller seg bak dokumentasjonen. Men [Trygg Partner] har ikke sendt dokumentasjon på at Mangiafuoco slukker brann i matoljer, selv om det står på esken. Og det vi lurte mest på, er om Mangiafuoco i det hele tatt er testet på brann i matoljer.»

Deretter konfronterer reporteren en representant for Trygg Partner. Reporteren spør om det er riktig at Mangiafuoco skal kunne slukke alle de ulike formene for brann som beskrives på apparatets emballasje, noe representanten bekrefter. Reporteren viser så frem videoopptak fra testpersonens mislykkede forsøk på å slukke brannen i gryta, og ber om en forklaring på dette. Importørens representant svarer at det er viktig å sette seg inn i bruksanvisningen på produktet, der det står at en skal holde 60 centimeters avstand til brannen. Reporteren argumenterer for at testpersonen står 60 cm unna på videoen, noe representanten gir uttrykk for at han er uenig i, ut fra hva han ser i videoen. Følgende intervjustrekk fulgte:

Trygg Partner:

«[V]i forholder oss til de tester og dokumentasjon vi har fra tunge hold. Derav fra AFITI.»

Reporter (mens han finner frem dokumenter):

«[D]ette er AFITI som du viser til. Kan du peke ut der den har blitt testet mot brann i matolje?»

Intervjuobjektet gjentar at testen fra AFITI «har alle klassene til tilregnelig», og at de forholder seg til den testen. Reporteren ber igjen representanten peke ut hvor i dokumentet en kan lese om test på brann i matolje. Representanten blar mens han sier:

«[S]om sagt sitter ikke jeg på produktinformasjon, det har vi andre i selskapet som gjør, men vi må som sagt forholde oss til AFITI [og] vår produsent som vi har kjøpt dette produktet fra.»

I utannonseringen av reportasjen sa programlederen:

«Etter dette intervjuet har Trygg Partner funnet frem ny dokumentasjon på at apparatet skal kunne slukke brann i matoljer. Denne gangen fra et institutt i Tyrkia, men i vår test var altså brannslukkeren ubrukelig på slike branner.»

Samme kveld ble det også publisert et tilknyttet oppslag på tv2.no med tittelen:

«Populær brannslukker tok fyr (!)»

Brødteksten besto i all hovedsak av de samme elementene som tv-innslaget gjengitt ovenfor, og selve tv-innslaget er også i sin helhet lagt inn i publiseringen.

KLAGEN:

Klager er advokat Ninja Roede pva. Trygg Partner AS. Hun anfører at TV 2 før publisering ble gjort kjent med en rekke sertifiseringer og tester av Mangiafuoco utført av anerkjente organer. Det vises til vedlagt e-post sendt til TV 2 13. oktober 2015 (bilag 1). Disse ble etter klagers syn ikke vektlagt i tilstrekkelig grad i TV 2s innslag. Følgende burde etter klagers syn også ha fremgått tydeligere av omtalen, jf. Vær Varsom-plakatens (VVP) punkt 3.2:

- At gassen i produktet kveler flammen, men ikke har en kjølede effekt.
- At produktet er myntet på situasjoner der brannen er i sin begynnende fase.
- At produktet er ment som et tilleggsprodukt til ordinære brannslukningsapparater.
- At bruksanvisningen må overholdes, herunder at en skal holde produktet 60 cm fra flammen og sikte på «enden av flammen, altså årsaken».

I klagen opplyses det for øvrig at Kongsberg brannvesen har utført en test av produktet som ga negativt resultat, mens Trondheim brannvesen har utført en test som ga positivt resultat.

Klager understreker at det anerkjente organet AFITI har gjort det klart at Mangiafuoco ikke kan testes opp mot det internasjonale reglementet for brannvernapparat (bilag 3), og lurer på om TV 2 visste dette. I tillegg påpeker klager at det i vitenskapelige tester er detaljerte beskrivelser av hvilke materialer som har vært brukt, hvilken mengde/type brannfarlig væske som er benyttet og hvor lenge brannen har pågått. Klager er ikke kjent med hvilke premisser som lå til grunn for TV 2s test. Det synes for eksempel åpenbart for klager at trebrannen i TV 2s test hadde pågått i mer enn 15-30 sekunder, som er den benyttede brennetiden i de vitenskapelige testene. At glødende, forkullet tre blusser opp igjen i en test utført utendørs, har derfor ingen sammenheng med produktets slukkeegenskaper, da gassen er kvelende og ikke avkjølede, anfører klager.

Ifølge klager er det også problematisk at det ikke fremgår av omtalen hvor mye matolje som ble benyttet under TV 2s test. Dette fordi TSEKs vitenskapelige test (bilag 3) viser at Mangiafuoco fungerer når det dreier seg om mindre mengder matolje. Klager er derfor kritisk til programlederens avsluttende konklusjon om at produktet ikke hadde noen som helst virkning på matolje.

Endelig bemerker klager at TV 2 ikke testet produktet opp mot slukking av brennende elektriske kjøkkenartikler, selv om det fremkom av reportasjen at 40 prosent av alle branner i Oslo oppstår på kjøkken.

Klager kan heller ikke se at TV 2 har lagt frem dokumentasjon på hvordan slukkeapparatet tok fyr. AFTI-testen samt produktinformasjon gjør det, ifølge klager, svært lite sannsynlig at produktet kan være selvantennende.

Videre fremholder klager at TV 2, skriftlig og muntlig, ble informert om at Brannvernforeningen og brannvesenet har vært motstandere av produktet. I denne forbindelse vises det til en konflikt fra 2014 mellom Trygg Partner og Øvre Romerike brann og redning IKS, der sistnevnte part, i en e-post (bilag 4), tok selvkritikk på at enkelte medarbeidere hadde svertet Mangiafuoco i sosiale medier og kritisert/testet produktet på feil premisser. Klager gjør også oppmerksom på at Brannvernforeningen har vært i rettslig konflikt med Trygg Partner AS tidligere. Ut fra dette setter klager spørsmålsteget ved objektiviteten til dem som utførte, observerte og kommenterte testen i TV 2s innslag, jf. kravet om kildekritikk i VVPs punkt 3.2. I klagen vises det blant annet til at adm. dir. i Brannvernforeningen fikk stille spørsmål ved om produktet i det hele tatt kan kalles en slukker. Hvorvidt de aktuelle brannmennene og Brannvernforeningen sitter på nødvendig kunnskap om produktet, er også noe klager etterlyser dokumentasjon på.

Klager reagerer på at Trygg Partner ikke fikk overvære TV 2s test, og heller ikke fikk se utfallet av testen før intervjuet. Dette var, slik klager ser det, i strid med VVPs punkt 3.3 om premisser for intervjuet. Klager viser til e-posten Trygg Partner mottok fra TV 2 8. oktober 2015 (bilag 5), og det som der ble skrevet (og ikke skrevet) om hva intervjuet skulle dreie seg om. At opptak fra testen først ble vist under et filmet intervju, anses av klager som et forsøk på å overrumple intervjuobjektet med detaljerte spørsmål som han ikke var forberedt på. Ifølge klager fikk heller ikke intervjuobjektet noen mulighet til å diskutere den utførte testen eller spørsmål knyttet til intervjusituasjonen før intervjuet var i gang. Deler av intervjuet ble også gjengitt i en tilknyttet nettartikkel uten at Trygg Partner fikk tilbud om sitatsjekk.

At produktet ikke har noen virkning som brannslukningsapparat, og at det tar fyr, er ifølge klager sterke, faktiske beskyldninger som Trygg Partner burde ha fått imøtegå samtidig, jf. VVPs punkt 4.14. Dette ble det ikke gitt reell anledning til, mener klager, da selskapet ikke fikk tilsendt testen i forkant og følgelig ikke fikk rimelig tid til å forberede seg ordentlig og svare for seg. At produktet tok fyr under testen, ble ikke gjort kjent under intervjuet engang, anføres det. Dette fikk Trygg Partner først vite da de så TV 2s tilknyttede nettartikkel publisert. Selskapets rett til samtidig imøtegåelse ble ikke godt nok ivaretatt, mener klager.

Klager skriver også at vesentlige uttalelser fra selskapet ble klippet bort, noe som ytterligere svekket verdien av imøtegåelsen. Klager oppgir at selskapets representant blant annet sa at de så svært alvorlig på det, dersom det stemte at apparatet ikke slukket matoljebrannen, og at dette i så tilfelle ville bli tatt opp med produsenten for eventuell korrigerende. Slike uttalelser kunne etter klagers syn ha vært egnet til å balansere fremstillingen i nettartikkelen og selve reportasjen. Klager trekker her inn VVPs punkt 4.15.

Endelig argumenterer klager for at TV 2 ikke har lagt vekt på saklighet og omtanke i sin presentasjon av produktet.

FORSØK PÅ MINNELIG LØSNING:

Etter at klagebehandlingen ble igangsatt, er det ikke registrert kontakt mellom partene med sikte på å løse saken i minnelighet.

TILSVARSRUNDEN:

TV 2 avviser brudd på god presseskikk og viser til utstrakt kontakt med Trygg Partner – før saken havnet på PFUs bord – for å løse saken i minnelighet. I den sammenheng ble selskapet tilbudt etterfølgende tilsvar og nytt intervju uten at selskapet benyttet seg av dette. Videre argumenterer TV 2 for at det å se nærmere på brannslukningsprodukter er i kjernen av forbrukerjournalistikkens samfunnsoppdrag.

Redaksjonen bekrefter at den fikk tilsendt dokumentasjon fra Trygg Partner forut for publisering, og oppfattet at selskapet var spesielt opptatt av testen utført av AFITI. Denne rapporten ble det også vist til flere ganger i det påklagede innslaget, anføres det. Rapporten dokumenterte imidlertid ikke at produktet var egnet til å slukke branner i matolje, noe Trygg Partner hevdet overfor TV 2, fremholder redaksjonen. Etter intervjuet fikk TV 2 tilsendt en annen rapport som dokumenterte produktets evne til å slukke matoljebranner, og denne ble det da også vist til i programlederens utannonsering av innslaget. Videre mener TV 2 at det blant annet er verdt å merke seg følgende elementer i det påklagede innslaget:

- Programlederen sa i introen at produktet er myntet på «småbranner».
- Betydningen av å være tidlig ute med slukkingen ble understreket.
- Det gikk frem at produktet er beregnet på hjemmebruk.
- Det sies at produktet er ment som et supplement til vanlig brannslukker som man må ha.
- Vi får se at testpersonene leser bruksanvisningen.
- Frityr/pommes frites nevnes i tilknytning til forsøket på å slukke matoljebrannen.

TV 2 skriver:

«[Det er] relevant å teste om en vanlig forbruker faktisk klarer å slukke en brann med apparatet. Betingelser reservasjoner og henvisninger til tester fremlagt av produsent blir for forbrukere [...] av mindre praktisk interesse. Redaksjonens oppgave var naturligvis ikke [...] å gjenskape de [...] testsituasjoner som fremgår i de fremlagte 'vitenskapelige tester' [...] Det kan naturligvis ikke kritiseres at redaksjonen prøver ut apparatet, filmer dette og viser konkret hvordan produktet fungerer der og da.»

TV 2 ber PFU lese følgende nettartikkel som også omtaler en test av produktet:
<http://www.laagendalsposten.no/brann/nyheter/kongsberg/brannmann-fikk-en-real-overraskelse/s/5-64-25034> (se vedlagte artikler, sekr. anm.)

Når det gjelder striden om hvorvidt TV 2s testperson sto på 60 centimeters avstand eller ikke, påpeker redaksjonen at dette poenget gikk frem av det publiserte intervjuet. Dessuten viser TV 2 til at Trygg Partner, i sitt markedsføringsmaterieell, viser slukkesituasjoner hvor personer tilsynelatende står mindre enn 60 cm fra brannen når de tar i bruk apparatet (se vedlegg 2, sekr. anm.). For øvrig understreker TV 2 at både brannfolkene og testpersonene satte seg grundig inn i bruksanvisningen før testen.

TV 2 valgte å avholde testen utendørs i samråd med brannvesenet som anså dette som en relevant måte å gjennomføre testen på. Redaksjonen bemerker at det ikke er noe ved produktinformasjonen som tilsier at slukkeren ikke skulle kunne brukes utendørs, og viser til at Trygg Partner selv demonstrerer bruk av produktet utendørs (se vedlegg 2, sekr. anm.). Ifølge TV 2 fremgår det heller ikke av pakken eller bruksanvisningen at produktet kun skal virke de første 15-30 sekundene etter at brannen har oppstått, ei heller at slukkeren bare

virker kveldende og ikke avkjølende. Selskapets bemerkning om at trebrannen blusset opp igjen fordi det var trekk utendørs, ble også tatt inn i reportasjen, påpeker TV 2.

TV 2 kan heller ikke se at det i markedsføringen av Mangiafuoco tas forbehold om at produktet kun er egnet for slukking av brann i en bestemt mengde matolje. Og TV 2 bestrider uansett at redaksjonen trakk en bastant konklusjon om at produktet ikke har noen effekt på noen type matolje. Det som ble sagt, var at produktet var ubrukelig på slike branner i TV 2s test. Dessuten ble det samtidig opplyst at Trygg Partner hadde fremlagt dokumentasjon på at apparatet også skal kunne slukke branner i matolje.

TV 2 oppfatter at klager insinuerer at TV 2 har konstruert situasjonen hvor brannslukkeren tok fyr. Dette avviser TV 2, som gjør oppmerksom på at det fins videodokumentasjon på at apparatet var 2-3 meter fra brannområdet da det brant, og at testbrannen var slukket på dette tidspunktet. Tilstedeværende brannfolk kan også bekrefte hendelsesforløpet, oppgir TV 2.

Videre avviser TV 2 at Trygg Partner, før publisering, tok opp eventuelle habilitetsproblemer knyttet til Brannvernforeningen. TV 2 ber klager legge frem dokumentasjon på dette. Redaksjonen kjente til at Brannvernforeningen og Trygg Partner hadde vært i forliksrådet, men kan ikke se at dette rokket ved foreningens faglige habilitet, da saken i forliksrådet omhandlet en helt annen sak om betaling for en stand på en messe. Det presiseres også at det var Oslo brannvesen som bisto TV 2, og at Romerike brannvesen ikke var involvert i testen. Trygg Partner visste at Brannvernforeningen var kilde i saken og kom ikke med motforestillinger, anføres det.

Hva angår premissene for intervjuet, fremholder TV 2 at Trygg Partner fikk vite på forhånd at det ville bli vist opptak fra testen under intervjuet, uten at selskapet på noe tidspunkt ba om å få se testen før den tid. Ifølge TV 2 ble det også opplyst på forhånd at testresultatet var negativt, og at det ville bli stilt spørsmål ved apparatets slukkeegenskaper. Redaksjonen fremholder også at vanlig praksis i norsk presse er at den som intervjues, kan be om sitatsjekk, og at dette eventuelt bør avtales før intervjuet. En slik avtale ble aldri inngått i dette tilfellet, påpeker TV 2.

Retten til samtidig imøtegåelse er også ivaretatt, mener TV 2, da selskapets representant under intervjuet fikk imøtegå at produktet ikke fungerer på matoljebrenner. I klagen oppgis det at selskapets representant kom med en uttalelse under intervjuet om at han så alvorlig på det dersom apparatet ikke virket på matoljebrenner, og at denne uttalelsen ble klippet bort. Etter å ha gått gjennom loggen, kan ikke TV 2 se at noe slikt ble sagt.

Videre skriver TV 2:

«I ettertid har Trygg Partner påpekt at de ikke fikk kommentere den enkle faktiske observasjonen at brannslukkeren begynte å brenne. TV 2 har [...] vært positiv til å gi Trygg Partner et etterfølgende tilsvarende svar. Men dette har ikke Trygg Partner ønsket å benytte seg av. Trygg Partner har tvert imot vist en, etter redaksjonens erfaring, uvanlig motvilje mot å bidra til oppfølgende intervju og kommentarer.»

TV 2 presenterer en gjennomgang av redaksjonens henvendelser til Trygg Partner etter publiseringen av det påklagede innslaget (se tilsvarende s. 8).

Klageren fastholder at det ikke går frem av innslaget at slukkeapparatet er beregnet på å hindre «eskalerende branntilløp» og «situasjoner der brannen er i sin begynnende fase». Videre understreker klager at det er uproblematisk at TV 2 prøver apparatet og filmer dette, så lenge produktet testes opp mot situasjoner som det er beregnet på. Har testen andre premisser, vil produktet selvsagt ikke strekke til, anfører klager. Klager bestrider ikke at apparatet også skal kunne brukes utendørs, men peker på at det var kombinasjonen av luft og glødende kull som førte til at trebrannen blusset opp igjen.

Klager stiller spørsmål ved hvorfor TV 2 har klippet bort øyeblikket da slukkeren tok fyr dersom redaksjonen sitter på slik dokumentasjon. Dette finner klager underlig tatt i betraktning at hendelsen ble gjort til et sentralt poeng i nettartikkelen på TV 2 med tittelen «Populær brannslukker tok fyr». Hvordan den tok fyr, blir ikke forklart, påpekes det. For øvrig gjentar klager at Trygg Partner aldri fikk se eller høre noe om at slukkeren tok fyr før de så nevnte nettartikkel. Klager kan ikke se at TV 2 går inn på denne problemstillingen i den delen av tilsvaret som omhandler samtidig imøtegåelse og premisser for intervjuet.

TV 2 registrerer at klager kritiserer det påklagede innslaget for å mangle informasjon om at slukkeren er kvelende, ikke kjølede, og at den bare er beregnet på «non-developed fires». Redaksjonen kan imidlertid heller ikke se at produktets bruksanvisning eller markedsføringsmateriell opplyser om dette. TV 2 viser også til reklameseilet som synes i bakgrunnen under intervjuet med Trygg Partners representant (se vedlagt bilde og lenke til YouTube-video, sekr. anm.). Produktet markedsføres ikke bare som *brannhindrende*, men også som *brannslukker*, anmerker TV 2. I det hele tatt mener redaksjonen at situasjonene som inngikk i testen var relevante og egnede. Det ble heller aldri fremstilt i reportasjen som om leverandørene av apparatet hadde hevdet at produktet kan slukke større branner eller branntilløp.

Når det gjelder klagers anførsler knyttet til slukkeren som tok fyr, skriver TV 2:

«Som nevnt har TV 2 flere vitner til episoden. At denne hendelsen ikke var mer utførlig gjengitt i reportasjen skyldes rett og slett at dette ikke ble vurdert å være et sentralt punkt. Owre ble for øvrig konfrontert med at slukkeren ble ekstremt varm – 476 grader – men hadde ingen videre kommentar utover det som presenteres i innslaget [...] Det er ellers bemerkelsesverdig at Trygg Partner på den ene siden ønsker å kommentere at slukkeren tok fyr, mens de på den annen side unnlater å benytte de mange muligheter de har fått til etterfølgende tilsvare, også på dette [...] Først i klagen til PFU trekkes dette fram. Hele veien har Trygg Partner fått tilbud om etterfølgende tilsvare uten at de ønsket å benytte seg av dette. Redaksjonens oppfatning er således at klager 'leter med lys og lykter' etter nye grunnlag for klagen etter hvert som man ser at det som først har vært klagepunktene ikke står seg. Dersom klager hadde ønsket å kommentere (eller bli orientert om/undersøke nærmere) den situasjonen hvor slukkeren begynte å brenne, kunne de naturligvis gjort det.»

